

Smaastykker.

I.

Vicarier ved Kirkerne i Odense.

Optegnelser fra 1560.

Ved *H. F. Rørdam*.

Den 9. Februar 1560 udgik der kgl. Befaling til Hr. Christen Povlsen, Prior i S. Knuds Kloster i Odense, af følgende Indhold: Da der skal have ligget mange Vicarier og meget Altergods til S. Albani og vor Frue Kirker i Odense, som nu underslaas, saa man ikke veed, hvem der er forlenet med det, skal Prioren i S. Knuds Kloster undersøge dette og give Kongen skriftlig Underretning derom¹⁾.

Af den Indberetning, som Hr. Chr. Povlsen, en ved Troskab og Duelighed fremragende Klosterforstander²⁾, afgav, findes blandt E. Pontoppidans Samlinger³⁾ en Afskrift, som her skal meddeles:

Fortegnelse paa de Vicarier, som kan udspørges at have ligget til Klostere⁴⁾ og Kirker udi Odense.

Først et Vicarie udi St: Knuds Kirke, som Christiern Pedersen, Domprovst udi Viborg⁵⁾, havde, og hvis Gods der laa til, det solgte hans Hustru og Børn efter Kgl.

¹⁾ Kancelliets Brevbøger 1556—60, S. 361.

²⁾ Se D. biogr. Lex. XIII, 242.

³⁾ Thottske Saml. 736 Fol., p. 584—6.

⁴⁾ Det er dog kun om Altere i Kirkerne, der her er Tale; men baade St. Knuds og St. Hans Kirke vare jo Klosterkirker. Det er for øvrigt sandsynligt, at der før Reformationen har været flere Vicarier, end her opregnes.

⁵⁾ Saml. t. Fyens Hist. og Topog. IV, 65 f. D. biogr. Lex. XII, 611—2.

Maj.s Tilladelse, og udaf saadan Gods Rente blev der 24 Mark lovet til Skolen, som aarlig Aar kommer ud.

Et andet Vicarie *ibid.*, som Jørgen Gyldenstjerne havde¹⁾, og hvis Gods der laa til, haver Jesper Krafse og hans Medarvinger annammet til dennem, mod at det lange Stenhus paa St. Knuds Kirkegaard haver Prior til St. Knuds annammet forskr. Jesper Krafses Brev paa 15 Mark danske aarlig Aar at udgive efter Fundatsens Lydelse; og for saadan Penge kjober Prior Sko og Klæder og deler det ud iblandt fattig Folk efter gammel Sædvane.

Hr. Severin Lett, som endnu lever, haver et Vicarie i forskr. St. Knuds Kirke²⁾.

Hans Bang [havde] tvende Vicarier i fornævnte Kirke, som nu vacerer³⁾.

Hr. Niels Thomesen [havde] et Vicarie *ibid.*, og det Gods haver Hr. Johan Bjørnsens Arvinger⁴⁾ taget til dennem.

Endnu tvende Vicarier i fornævnte Kirke, som laa baade til St. Anne Alter, og to Præster holdt den Tjeneste, og det Gods tog Niels Bilde og Knud Ebbesen til dennem.

Vicarier i St. Albani Kirke.

Først et Vicarie, der laa til det elænde Alter, og af den Rente, dertil laa, haver Borgmester og Raad tillagt Skolemester hvert Aar 50 Mark, og desforuden ligger der til samme Alter 33 Mark og 4 Skilling, og de Penge lader Borgmester og Raad oppebære. Men hvor de bliver, det veed jeg ikke, og til samme Alter ligger to Landsgaarde, den ene udi Gjesterløv, som Hans Unnekors haver, og den anden udi Nerduv (o: Næraa), som Jørgen Kotti⁵⁾ haver; men om de er pantsat eller solgt, det veed jeg ikke.

¹⁾ Danske Mag. IV, 161 f. 5. R. I, 223 ff.

²⁾ Se Ny kh. Saml. VI, 256 ff.

³⁾ Hans Bang havde været Sekretær hos Fyns Biskop Knud Gyldenstjerne (Danske Mag. 5. R. VI, 301 f. Danske Kancelliregistr. 1535—50, S. 12).

⁴⁾ Jvfr. D. biogr. Lex. II, 362.

⁵⁾ Raadmand i Odense (Ny kh. Sml. VI, 256 ff.

St. Gertruds Alter *ibid.* og hvad der laa til er under Borgmester og Raad, som mig er foresagt.

Et Vicarie *ibid.*, som Hr. Werner¹⁾ havde til St. Karine Alter, det haver Jomfru Anne Marsvins²⁾.

Kjøbmands Alter i forskr. Kirke laa nogen Gaarde til her udi Odense, som Borgmester og Raad haver Herlighed over, og deraf er Capellan til St. Alban tillagt 17 Mark hvert Aar.

Hellig tre Kongers Alter der sammesteds, hvad Gods dertil laa, tog Jomfru Anne Marsvins.

Hr. Rasmus Eriksen, som endnu lever, et Vicarie der sammesteds for St. Anne Alter, som han fik efter Mester Johan Valkendorp.

Item den Gaard, Anders Kock i bor.

Item den Gaard, Mads Guds Hustru i bor.

Item den Gaard, Søvren Skomager i bor.

Item den Gaard, Hans Borge i boede.

Item den Gaard, Kjeld Rommer i boede.

Vicarier udi St. Hans Kirke.

Først Hellig tre Kongers Alter, og hvis Gods der laa til, som var 18 Ørte Korn og 3 Skr. Smør, det haver Ebbe Munk og Ejler Eriksens³⁾ Arvinger taget.

Et andet Vicarie i forskr. Kirke, som kaldes de Gyldestjerner's Alter, og hvis Gods der laa til, haver de Gyldestjerner taget, som Hr. Knud Rose⁴⁾ haver sagt for mig.

Vicarier i vor Frue Kirke.

Et Vicaria, som laa til St. Ibs Alter, og det Gods haver Michel Persens⁵⁾ Arvinger taget.

¹⁾ Hr. Verner Albertsen Grotte, s. Ny kh. Saml. V, 503 f., VI, 715. Danske Mag. 5. R. VI, 33. 45.

²⁾ Ny kh. Saml. V, 503 f.

³⁾ Rigsraad Ejler Eriksen Bølle til Nakkebølle († 1534).

⁴⁾ En af de gamle Klostermænd i St. Hans (s. Danske Kirkelove I, 294).

⁵⁾ Borgmester Michel Pedersen Akeleje.

Et Vicarie der sammesteds, som Per Lauridsens Søn havde, og laa til hellig Kors Alter, og hvad Beskedenhed (o: Beskaffenhed) der er med, det veed Johan Friis¹⁾.

Et Vicarie der sammeets, som Hr. Hans Clemitsen²⁾ havde, og er nu lagt til hvilken der er Capellan.

Et Vicarie der sammesteds, som Hr. Ib Jensen havde og laa til St. Gertruds Alter³⁾, og samme Vicarie kommer Kgl. Maj. nu til at forlene, og ligger der ikke mere Rente til end 24 Mark danske, og dersom Kongen vil unde Læsemesteren det, da er hans Hr. Faders Brev dermed fuldgjort⁴⁾.

Et Vicarie der sammesteds, som Hr. Jacob Knudsen⁵⁾ havde og laa til det Alter, som kaldes Provst Wamer⁶⁾, og det Gods haver de Wamer⁶⁾ taget til dennem.

Et Vicarie der sammesteds, som laa til St. Karine Alter; og det Gods haver Fru Jutte⁷⁾ taget.

Et Vicarie der sammesteds, som Niels Skriver havde og laa til St. Andreæ Alter, og veed jeg ikke videre, end det haver altid ligget til [vor Frue] Provsti.

Et Vicarie der sammesteds, som Hr. Niels Poulsen⁸⁾ havde, og det Gods haver Hr. Joachim Lykke⁹⁾ taget.

Endnu et Vicarie der sammesteds, som Hr. Werner

¹⁾ Kongens Kansler.

²⁾ Tidligere Præst i Gislev (Danske Kancelliregistranter 1535—50, S. 27. Danske Mag. II, 76).

³⁾ Kancelliets Brevbøger 1556—60, S. 361 Vedel Simonsen, Odense II, 2, 121—2. Danske Mag. II, 76.

⁴⁾ Jvfr. Danske Kirkelove II, 12.

⁵⁾ Af Adel (Danske Kancelliregistr. 1535—50, S. 12). Havde været Dronning Christines Kapellan. Præst i Nyborg, siden i Skamby. Kaldes ofte Joachim K. (Ny kh. Saml. V, 504—5. 515—6. Saml. t. Fyens Hist. og Top. IX, 176, Not.).

⁶⁾ Utydelig skrevet. Kunde maaske læses: Wonner.

⁷⁾ Vistnok Fru Jytte Podebusk, fhv. Biskop Knud Gyldenstjernes Hustru.

⁸⁾ Tidligere bispelig Generalvikar og Oldermænd i Præstegildet (Ny kh. Saml. VI, 256).

⁹⁾ Dansk biogr. Lex. X, 512.

havde og laa til St. Mortens Alter, og det Gods haver Jomfru Anne Marsvin¹⁾).

Endnu et Vicarie der sammesteds, som laa til St. Laurids Alter, og hvad Beskedenhed der er med, det vide Borgmester og Raad, og hvis Breve og Fundats der er paa, de staar hos Borgmester og Raad.

Endnu et Vicarie der sammesteds, som laa til St. Anne Alter, og af den Alters Rente er Capellanen tillagt 7 Mark, som Johan Friis veed med videre, hvor derom er.

Om disse forskrevne Vicarier er kommen til rette Arvinger igjen med nogen Rettergang, det veed jeg ikke.

¹⁾ Ny kh. Saml. V, 503 f.